

Ekitabo kya Yoweeri n'Ekkansa y'Abadiventisiti ab'Olunaku olw'omusanvu ey'e Lawodikiya - Ennamba amakumi abiri mu mukaaga

Jeff Pippenger
2026-01-12

Ennamba amakumi abiri mu mukaaga

Ebyasa bina bya Yoweeri biyimirira okuzikirizibwa okweyongera mu maaso kw'ennimiro y'emizabbibu ya Katonda okuva mu 1863 okutuuka ku tteeka lya Ssande. Ennamba ennya era eyimirira ebika bina eby'obuntu bwa Kristo. Bakerubi ab'omu kifo ekitukuvu balina ebifaananyi eby'obuso ennya, era ebyo ebifaananyi bikwatagana n'okugabanyibwa okuna kw'Isirayiri ey'edda bwe baasimba amakambi beetoolodde ekifo ekitukuvu. Era bino biyimirira Enjiri ennya.

Okufaanana kw'amaaso gaabwe, bonna bana baalina obuso bw'omuntu; era ku ludda olwa ddyo bonna bana baalina obuso bw'empologoma; era ku ludda olwa kkono bonna bana baalina obuso bw'ente; era bonna bana baalina n'obuso bw'eggwanamuggulu. Ezekyeri 1:10.

Era ekitonde ekyasooka kyali nga empologoma, n'eky'okubiri kyali nga ennyana, n'eky'okusatu kyalina obwenyi nga obw'omuntu, n'eky'okuna kyali nga empungu ey'ebuuka. Okubikkulirwa 4:7.

Baibuli (Okubala 2) eyogera ku bika kkumi n'ebiri (nga Lewi tebaabalirwamu, kubanga be baasiisira okwetooloola ddala Weema ey'Okukunjaanirangamu) ebyategekebwa mu masiisira aga nnya, nga buli gimu mulimu ebika bisatu, nga basiimiddwa ku njuyi ennya ez'ensi okwetooloola ekifo ekitukuvu, buli gimu wansi w'ekibendera, ekitegeeza akabendera oba akabonero. Entekateeka eno yakola obufaananyizo, nga lusiisira olw'ensi lufaanana entebe ey'omu ggulu erikumibwa Bakerubi.

Yuda yali ku ludda lw'ebuvanjuba, ng'atunuulira gy'enjuba ezibukira, ku mulyango gw'ekitukuvu. Ekibendera kya Yuda kyali empologoma, kubanga kiyamiririra Empologoma ey'ekika kya Yuda. Ebika bibiri ebyali wamu ne Yuda bye byali Isakaali ne Zebbuluni. Mu kwolesebwa kwa Yokaana, ekisolo ekyasooka kyali nga empologoma, era nga bwe bakerubi ba Ezekyeri baalina obuso bwa empologoma. Lewubeeni, nga akabonero ke ka muntu, yali ku maserengeta wamu ne Simeyoni ne Gaadi. Ku bugwanjuba waali Efulayimu, wamu ne Benjamini ne Manase, abalagirwa ng'ente ennume. Ku mambuka waali Daani, wamu ne Aseeri ne Nafutali, abalagirwa ng'ennofuzi. Okuyungibwa kw'ebika n'obuso buna bw'ewatukuvu ow'eggulu kulabisibwa mu Njiri ennya.

Matayo ye Empologoma ey'ekika kya Yuda, Makko ye ente ey'ekiweebwayo, Luka omuntu, ate Yokaana empungu ey'ebuuka waggulu ennyo. Kristo, nga Empologoma ey'ekika kya Yuda, yeeyanjulira nga oyo asiba era asumulula Ekigambo kye eky'obunnabbi. Ekitabo kya Matayo kijjukiza mu ngeri etereevu emirundi 12 nti obunnabbi bwa Masiya bwatuukirira, okusinga enjiri endala essatu nga ziggattiddwa wamu. Tekiri na kumpi n'akatono.

Ekitabo kya Matayo kiyimirira Ekigambo kya Katonda eky'obunnabbi. Lukka, eyali musawo, yawandiika enjiri ye ng'atunuulira Kristo nga Mwana w'Omuntu, kubanga Lukka ye obuso bw'omuntu. Mako yawandiika enjiri ya Kristo ng'atunuulira ku ssaddaaka Kristo gye yakiikirira, kubanga Mako ye ente. Yokaana ye empungu ebuluka waggulu ennyo, eyayolesa ebintu eby'ekyama bya Katonda mu ngeri gye yategeezamu enjiri ya Kristo.

Kikulu nnyo okutegeera Ekitabo kya Matayo nga bwe kiyimirizibwa mu Kigambo eky'obunnabbi. Ekitabo kya Matayo kye Empologoma ey'omu kika kya Yuda, omugabe w'Ekigambo kye eky'obunnabbi, Omubalirizi awuunyisa w'amabanga, Omumanyi w'ennimi awuunyisa, oyo afunga n'aggula Ekigambo kye. Yesu ye Alufa ne Omega, era ye Ekigambo. Ekitabo ekisooka mu Endagaano Empya n'ekitabo eky'enkomerero mu Endagaano Empya bitabo eby'obunnabbi. Abasinga bamanyi kino ku kitabo ky'Okubikkulirwa, naye bayinza okuba nga tebaategeera nti Matayo ye Alufa wa Endagaano Empya, kale kigwanira okukwatagana ne Omega ya Endagaano Empya. Kigwanira okukiikirira enkomerero, nga ye kitabo ky'Okubikkulirwa.

Ky'ova olaba nti, bwe tukizuula mu Matayo olunyiriri olugenderana n'olw'Olubereberye olw'ebyaafaayo by'endagaano olwateekebwawo mu ssuula 11 okutuuka ku 22, kiba si kirala wabula eky'amazima Empologoma ey'ekika kya Matayo gy'eri okubikkula. Essuula kkumi na bbiri z'ebyaafaayo by'endagaano eziragiddwa mu Olubereberye, Matayo n'Okubikkulirwa kati zibikkulwa, era kye tutegereza kwe nti essuula amakumi abiri mu ssatu eya Matayo eyimirira okwawulwamu kw'ab'amagezi n'abasirusiru mu nfumo ey'ennimiro y'emizabbibu. Emitawaana munaana egituusibwa ku bantu b'endagaano eyasooka, gifuna ekifaananyi kyaagyo ky'obunnabbi mu bantu munaana abakiikirira 144,000 abayingira mu ssanduuko ey'obukuumi. Essuula 23 eyimirira omulimu ogwatandika mu Weema entukuvu ey'omu ggulu lwe nnaku 2300 zatuuka ku nkomerero yaazo nga Okitobba 22, 1844, era gujakuddamu ng'etteeka lya Ssande lituuse mu bbanga ttono. Essuula 23 ekimaka amazima gano.

Essuula 24 kituukirira nga Kristo amaze okumaliriza okwogeragana kwe ne Isirayiri eyakyama era n'aleka Yeekaalu y'Abayudaaya omulundi ogw'enkomerero. Omuwendo 24 ge kabonero akalaga okukyusibwa okuva mu Isirayiri ey'edda okutuuka ku Isirayiri ey'omulembe guno, ekifo kennyini mu byafaayo eby'obunnabbi Kristo mwe yayimirira bwe yategeeza obubaka bwe mu Matayo 24. Obubaka obw'obunnabbi bwa Matayo 24 buli kulaga kwa Katonda okw'enkola ey'olunyiriri ku luyiriri," okukwatagana okwenjawulo n'ebyaafaayo by'Abamillerite, era n'olwekyo n'ebyaafaayo by'abo 144,000. 24 kiwagirirwa ekanisa ey'Okubikkulirwa 12, eyimiridde ku mwezi ogukomyawo okutangaala kw'enjuba ey'obutuukirivu. Ku mutwe gw'eyo waliwo emmunyeenye 12 eziraga 24, kubanga eyo eraga ebyafaayo ebyatuusa ku kuzaalibwa kwa Kristo, we ebika 12 bya Isirayiri ey'edda byafuukira abayigirizwa 12 ba Isirayiri ey'omulembe guno. Mu essuula 24 biragibwa ebyafaayo by'Abamillerite okuva mu 1798 okutuusa ku Okusuulirwa Okukulu. Awo ne gajja Matayo 25.

Ennamba amakumi abiri mu ttaano ye kabonero k'Abaleevi, oba nga balungi oba nga babi; naye era mu ngeri ey'ekikulu nnyo, eraga okweyawulwa kw'Abaleevi ab'amagezi n'ababi. Matayo 25 ewa obujulizi busatu, oba bigero bisatu, ku nkola y'okwawula eno eyakikirirwa ennamba amakumi abiri mu ttaano. Kitegerekeka bulungi nti olugero lw'abawala kkumi lulaga ebyafaayo

by'Abamillerite, era ne ebyafaayo bya 144,000. Ebyafaayo ebyo bye by'omalayika asooka; olugero lw'ettalanta luli omalayika ow'okubiri, era olugero lw'endiga n'embuzi luli okusala omusango kw'omalayika ow'okusatu.

Emitwe amakumi abiri mu mukaaga okutuuka ku amakumi abiri mu munaana birondoola ebyafaayo okuva ku Paska okutuuka ku kiragiro eky'okubuulira Enjiri oluvannyuma lw'okubambibwa ku musaalaba.

Awo bwe byatuuka, Yesu bwe yamala okwogera ebigambo ebyo byonna, n'agamba abayigirizwa be nti, Mumanyi nti oluvannyuma lw'ennaku bbiri wabaawo embaga eya Paska, era Omwana w'omuntu agenda okugabibwa mu mikono gy'abantu okumusala ku musalaba. Matayo 26:1, 2.

Okusumulula mu bufunze ku bubonero obulaga ekkubo obuli mu Ssuula 26 buno: mu olunyiriri olusatu okutuuka ku olutaano, waliwo olukwe olw'okutta Yesu. Awo Yesu n'asiigibwa amafuta e Besaniya mu olunyiriri omukaaga okutuuka ku kkumi na ssatu. Mu olunyiriri kkumi na nnya okutuuka ku kkumi na mukaaga, Yuda alemukira Kristo olw'ensimbi za ffeeza amakumi asatu. Awo ne balya Pasika wamu n'Abayigirizwa be, mu olunyiriri kkumi na musanvu okutuuka ku amakumi abiri mu ttaano. Mu olunyiriri amakumi abiri mu mukaaga okutuuka ku amakumi abiri mu mwenda, Yesu atekawo Omukolo gw'Emmere ey'Omukama; era mu olunyiriri amakumi asatu, Yesu ategeeza nti Peetero ajja kumugaana. Mu olunyiriri amakumi asatu mu mukaaga okutuuka ku amakumi ana mu mukaaga, Yesu ali e Getisemane. Mu olunyiriri amakumi ana mu musanvu okutuuka ku amakumi ataano mu mukaaga, Yesu akwattibwa; ate mu olunyiriri amakumi ataano mu musanvu okutuuka ku nkaaga mu munaana, Yesu abeera mu maaso ga Kayafa n'Olukiiko Olukulu. Okuva ku olunyiriri nkaaga mu mwenda okweyongerayo, obugaana bwa Peetero eri Kristo bwanjulibwa. Essuula lino lirimu obubonero obulaga ekkubo kkumi eby'enjawulo ebigenda okuddamu mu nnaku ez'oluvannyuma.

Essuula amakumi abiri mu musanvu nayo erina obubonero kkumi eby'enjawulo. Yesu aweebwa eri Piraato, oluvannyuma Yuda yetuga, oluvannyuma Yesu atwalibwa mu maaso ga Piraato, oluvannyuma Balaaba alondebwa, Piraato n'awaayo Yesu abambibwe ku musaalaba, oluvannyuma Yesu anyoomebwa, oluvannyuma okubambibwa ku musaalaba, oluvannyuma okufa kwa Yesu, oluvannyuma Yesu aziikibwa, ate ne omukuumi ku ntaana n'awa obujulizi.

Essuula amakumi abiri mu munaana lirina obubonero obulaga ekkubo busatu bokka: ekisooka kye okuzuukira, ekyaddirira kye obulimba bwa Sanhedrin, n'ekyasembayo kye Okutumwa okukulu. Amassuula asatu agalimu obubonero obw'omusalaba obw'enjawulo amakumi abiri mu ssatu, ebijja okuddamu mu byafaayo by'abantu emitwalo kkumi n'ennya n'enkumi nnya.

Matayo 26 - Obubonero kkumi ku kkubo

1. Enkwe za bakabona abakulu n'abakadde ez'okutta Yesu (vv. 3-5)
2. Okusiiga amafuta e Besaniya ekyakolebwa omukyala eyalina ekibya ky'alabaasita (vv. 6-13)
3. Yuda akkiriza okumulyamu Yesu olukwe olw'ebitundu amakumi asatu by'effeeza (vv. 14-16)

4. Okutegeka n'okulya Okuyitako n'abayigirizwa (vv. 17-25)
5. Okuteekebwaawo kw'Ekijjulo kya Mukama (ennyiriri 26-29)
6. Obunnabbi bw'okugaana kwa Peetero (ennyiriri 30-35)
7. Obunaku e Getisemani (vv. 36-46)
8. Olukwe n'okukwatibwa kwa Yesu (vv. 47-56)
9. Yesu awozesebwa mu maaso ga Kayafa n'Olukiiko Olukulu (vv. 57-68)
10. Okugaana kwa Peetero emirundi esatu (ennyiriri 69-75)

Matayo 27 - Obubonero bw'ekkubo ekkumi

1. Yesu yaweebwa eri Pilato (vv. 1-2)
2. Okwenenya kwa Yuda n'okweetta kwe (vv. 3-10)
3. Yesu mu maaso ga Pilato - okusalirwa omusango okw'amateeka okw'Abaroma (ennyiriri 11-14)
4. Okulonda Barabbas mu kifo kya Yesu (olunyiriri 15-26)
5. Pilato awaayo Yesu okubambibwa ku musaalaba (omuli n'okusumululwa kwa Baraba)
6. Okunyooma n'okukuba kiboko kw'abasirikale (vv. 27-31)
7. Okubambibwa ku musalaba (ennyiriri 32-44)
8. Okufa kwa Yesu (vv. 45-50)
9. Obubonero obw'amagero n'okuziika okwakolebwa Yusufu ow'e Alimataya (ennyiriri 51-61)
10. Okuteekebwa kw'abakuumi ku ntaana (vv. 62-66)

Matayo 28 - Obubonero bw'ekkubo busatu

1. Okuzuukira n'entaana etalimu mulambo (vv. 1-10)
2. Obulimba bw'abakabona abakulu n'abakadde eri abasirikale (vv. 11-15)
3. Okutumwa Okukulu (ennyiriri 16-20)

Nga ebintu Kristo bye yayitamu okuva ku kusiigibwa e Betaniya okutuuka ku Kutuma Okukulu byaalaga okuggwaawo kw'obuweereza bwe ku nsi n'entandikwa y'okubuulira Enjiri eri amawanga gonna, bwe kityo n'obubonero bwe bumu obulaga ekkubo buddwamu mu byebayitamu by'abantu ba Katonda abasigaddewo nga basembera okuggwaawo kw'ekiseera ky'okukemebwa n'obuwanguzi bwabwe obusembayo.

Essuula amakumi abiri mu mukaaga okutuuka ku amakumi abiri mu munaana ziraga ebyafaayo by'Embaga ey'Okuyitako ebizimbiddwa ku obubonero 23 obw'enjawulo obulaga ekkubo, nga obubonero buno buddibwamu mu byafaayo ebyatwala okutuuka ku tteeka erya Ssande n'ebuyaddirira oluvannyuma lwalyo.

Okujja kwa Kristo ng'akabona asinga obukulu waffe mu kifo ekitukuvu ennyo, olw'okutukuza awatukuvu, nga kiragibwa mu Danyeri 8:14; okujja kw'Omwana w'omuntu eri Omukadde

ow'ennaku, nga bwe kulagiddwa mu Danyeri 7:13; era n'okujja kwa Mukama mu yeekaalu ye, nga bwe kwalagulwa Malaki, byonna biraga ekintu kye kimu; era kino kifaananyizibwa ne mu kujja kw'omuko mu mbaga y'obugole, nga Kristo bwe yakinyonnyola mu lugero lw'abawala ekkumi, mu Matayo 25. The Great Controversy, 427.

Enkomerero y'ennaku 2300 nga 22 Okitobba 1844 eriddamu mu tteeka lya Ssande. Obubonero 23 obulaga ekkubo obuli mu mitwe esatu egy'enkomerero egy'ekitabo kya Matayo bulaga omusaayi omuwendo ennyo ogukozesebwa okugatta Obwakatonda n'Obuntu.

Okwegayirira kwa Kristo ku lwa muntu mu Watukuvu waggulu kwe kyetaagisa mu nteekateeka y'obulokozi mu ngeri y'emu ng'okufa kwe ku musaalaba bwe kwali. Mu kufa kwe yatandika omulimu ogwo gwe, oluvannyuma lw'okuzuukira kwe yalinyayo okugutuukiriza mu ggulu. Tukyetaaga okuyingira mu kukkiriza munda w'ekiraka, 'we omukulemba ku lwaffe yayingiridde.' Abaebbulaniya 6:20. Eyo we werabikira obulungi omusana oguwa ku musaalaba gwa Kalivari. Eyo tuyinza okufuna okutegeera okusinga obulungi ku byama by'obununulo. Obulokozi bw'omuntu butuukirizibwa ku muwendo ogutalibulirwa eri Eggulu; ssaddaaka eyaweereddwa etuukiriza ddala ebyetaago ebyagazi ennyo eby'etteeka lya Katonda erimenye. Yesu aggulawo ekkubo okutuuka ku ntebe eya Kitaffe, era olw'okuyimirira ku lwaffe kwe okwegomba olw'amazima kw'abo bonna abajja gy'ali mu kukkiriza kuyinza okuleetebwa mu maaso ga Katonda. Olutalo Olukulu, 489.

Matayo essuula 23 esimbirira ku kusalira omusango eri obukabona obw'obulimba. Essuula 26 okutuuka ku 28 ze Omega eri essuula 23. Obujeemu obweyongera bw'aba Leevita ab'obulimba, abakadde, okumala emirembe ennya bwaleeta obubonero obulaga ekkubo mu ssuula ssatu ezisembayo.

Essuula amakumi abiri mu nnya eraga nti enkola ey'olunyiriri ku lunyiriri ye nkola ya Kristo, nga akozesa okuzikirizibwa kwa Yerusaalemi okunnyonnyola ebiriwo, ebyaliwo, n'ebiribaawo.

Okugwa kwa Yerusaalemi mu 70 A.D. kwabaawo ku lunaku olumu olw'omwaka lwe Yerusaalemi yasookera ddala okuzikirizibwa Nebukadduneeza. Okuzikirizibwa kwa Yerusaalemi okwakolebwa Nebukadduneeza kwali ebyafaayo ebyayita; era mu byafaayo bya Kristo, Tito bwe yatwala Yerusaalemi, ekyo kyafaananyiriza enkomerero y'ensi. Matayo 24 atumbula enkola ya ennyiriri ku nnyiriri, era bwe kityo n'ategeeza nti "enkola" kye kimu ku bitundu eby'omu bujulizi bw'obunnabbi.

Mu ssuula 24 mwe Kristo alaga obwetaavu bw'okutegeera "eky'ennyooma ekizikiriza" ekyayogerwako Nnabbi Danieri, okutegeera okw'essenziro kwa William Miller, era n'akabonero akateekawo ekyolesebwa mu Danieri. Kiyimirira era n'obujeemu bw'Abadiventisti, kubanga baagaana okutegeera kw'Abamillerite ku "ekya buli lunaku" mu kitabo kya Danieri, ne bityo ne beetaba mu bulimba obw'amaanyi obwogerwako mu 2 Abatesalonika essuula ey'okubiri. Essuula lino likwatagana butereevu ne Luka 21, ne liraga August 11, 1840 okutuuka ku October 22, 1844, nga ekyo kifaananyiriza 9/11 okutuuka ku tteeka lya Sande. Likwatagana era ne "ebiseera by'Ab'amawanga" mu Luka 21:24, ebyo bye kisumuluzo ekikulu mu kuggulawo "emirundi musanvu" gya Musa, ate nga lyekwataganya n'okupimibwa kwa yeekaalu mu Okubikkulirwa

essuula 11.

Okutandika n'Essuula 23, ne ziddako 24 ne 25, ate ne ziggwa n'Ensuula 26 okutuuka ku 27, ensuula ssatu ezirina obubonero 23 obulaga ekkubo, obuli "omega" eri "alpha" ey'Essuula 23. Essuula 26 bwe gongerwako 27 ne 28 bifuuka "81," akabonero k'obusaserdooti. Ku bajulizi basatu (Olubereberye, Matayo ne Okubikkulirwa) ensuula 11 okutuuka ku 22 ze layini emu. Ensuula 23 okutuuka ku 28 ze layini y'amazima etandika ku 23 era n'ekomera ku 23.

Essuula emu okutuuka ku kkumi ze za sooka mu emirongo esatu egy'obunnabbi mu kitabo kya Matayo. Essuula kkumi, ne ziddirwako essuula kkumi n'ebiri, ne ziddirwako essuula mukaaga. Okukwatibwako Omwoyo Omutukuvu kutubuulira nti ebitabo byonna eby'Bayibuli bisisinkanira ne bimalirizibwa mu Okubikkulirwa, era noolwekyo ebitabo byonna eby'Bayibuli bisisinkanira ne bimalirizibwa mu Matayo. Matayo, ng'ekifaananyi ky'empologoma ey'ekika kya Yuda, alambulula obunnabbi obwa Masiya kkumi n'ebiri obw'enjawulo, era ebitundu bino kkumi n'ebiri bivaamu obulamaala bw'ebyaafaayo by'Abamilleraiti n'abo 144,000. Ng'ekitabo ky'Okubikkulirwa kitandika n'okubikkulirwa kwa Yesu Kristo, Matayo essuula esooka liraga okubikkulirwa kwa Yesu Kristo okunnya ku bulamu n'obujulizi bwa Musa, ne ku byafaayo bya Anti-Kristo, era nga limanyisa ebintu bisatu eby'eikkanisa ey'obuwanguzi ebikiikirirwa nnabbi, kabona ne kabaka.

Matayo atandika n'okubikkulirwa kwa Yesu Kristo mu mulamwa gw'endagaano ya Katonda n'abantu abaalondebwa. Okuva eri Ibulayimu okutuuka eri Dawudi waaliwo emirembe 14; okuva eri Dawudi okutuuka ku kubatwalibwa mu buwanjwa e Babulooni waaliwo emirembe kkumi na nnya; era okuva e Babulooni okutuuka eri Kristo waaliwo nate emirembe kkumi na nnya. Eby'obuzaale bya Kristo mu Matayo bikwatagana ne Musa, kubanga Musa ye Alufa ate Kristo ye Omega. Obulamu bwa Musa obw'emyaka 120 bukwatagana n'emyaka 120 egy'ekiseera ky'okugezesebwa mu byafaayo bya Nuuwa. N'olwekyo endagaano ya Nuuwa yeeyunga ku ndagaano y'abantu abaalondebwa. Emyaka 120 gya Musa giyimirira biseera bisatu eby'emyaka 40; ekisooka kyaggwawo Musa bwe yatta Omumisiri ku nkomerero y'emyaka 40, era ku nkomerero y'ekiseera eky'okubiri eky'emyaka 40 ne battibwa abalubereberye, Falaawo n'eggye lye. Ekiseera eky'okubiri eky'emyaka 40 kyaggwa ku kujeemera e Kadesi, ate ekiseera eky'okusatu eky'emyaka 40 kyaggwa ku kujeemera okw'okubiri e Kadesi. Ennyiriri zonna essatu ez'obunnabbi ez'Alufa zimalira e Kadesi, era ennyiriri essatu ez'eby'obuzaale bya Matayo zimalira eri Dawudi, okubatwalibwa mu buwanjwa e Babulooni, n'Omubaka w'endagaano.

Bwe gwanagana alpha eya Musa ne omega eya Kristo, wabaawo abajulirwa mukaaga ba Kadesi, kye 1863 era n'etteeka lya Sande. Ezzadde lya Matayo liteeka Kabaka Dawudi e Kadesi, we Adventisimu eyaggwamu obwesigwa etwalibwa e Babulooni, nga Kristo akakasa endagaano n'abantu 144,000. Okuteeka Dawudi ku tteeka lya Sande kussaawo omujulirwa ow'okubiri ku Dawudi, era Dawudi ng'omu ku bakiikirizi basatu ba bantu abaayamba okuweereza nga bali mu myaka 30. Kristo, Dawudi, Yusufu ne Ezeekyeri bonna baatandika omulimu gwabwe nga bali mu myaka 30. Wamu, abo bana ab'emyaka 30 aba atandika okuweereza bakiikirira okukwatagana kw'Obwakatonda n'obuntu, lwe kiseera eikkanisa ey'akulwana ekyusibwa n'efuuka eikkanisa ey'awangudde. Eikkanisa eyo egatiddwa nnabbi, kabona ne kabaka. Okukyusibwa kumakibwa ku

tteeka lya Sande, era kye Kadesi, kale Dawudi mu ezzadde lya Matayo agwanagana ne Dawudi w'emyaka 30.

Emyaka amakumi asatu egy'okuteekateeka gikwatagana n'emyaka 430 egy'endagaano ya Abulaamu, era n'obukulu bw'kabona n'emyaka 1290 egya Danyeri 12:11. Mu kyawandiiko ekiddako tujja kutunuulira buli kimu ku bunnabbi bwa Masiya kkumi n'ebiri obuli mu kitabo kya Matayo. Tusooka kulambulula eminnyiriri esatu gy'obunnabbi mu Matayo; emitwe 1 okutuuka ku 10, nga gikuddibwako emitwe 11 okutuuka ku 22, ate ne emitwe 23 okutuuka ku 28.

Mu bbanga etono oluvannyuma lw'ennaku eza 1844, nali nkiriza wamu n'ekibiina ky'abo abasuubiranga Okujja nti oluggi lw'ekisa olwo luggaliddwa ddala emirembe gyonna eri ensi. Endowooza eno nagigoberera nga sinnabonekerwa olubereberye. Ekitangaala Katonda kye yampa kye kyalongoosa ensobi yaffe, ne kituyamba okulaba endowooza entuufu.

Nkyali mukkiriza mu ndowooza ey'oluggi oluggadde, naye si mu ngeri gye twakozesaamu ekigambo ku lubereberye wadde mu ngeri gye kikozezebwa abampikanya bange.

Mu kiseera kya Nuuwa waaliwo oluggi oluggaliddwa. Mu kiseera ekyo, Omwoyo wa Katonda yava ku kika ky'abantu abonoonyi abaaazikirira mu mazzi g'amataba. Katonda ye yennyini yamuwa Nuuwa obubaka bw'oluggi oluggaliddwa: 'Omwoyo gwange tegujja kubeeranga nga guwakana n'omuntu bulijjo, kubanga naye wa mubiri; naye ennaku ze zijja okuba emyaka kikumi mu abiri' (Genesis 6:3).

Mu nnaku za Abraham, waliwo oluggi lwaggalwa. Okusaasira kwakomya okwegayirira ku lwa abatuuze ba Sodom, era bonna okujjako Lot, ne mukyala we n'abawala be babiri, baazikirizibwa omuliro ogwasindikibwa okuva mu ggulu.

Mu nnaku za Kristo, waaliwo oluggi olwali luggaliddwa. Omwana wa Katonda yalangirira eri Abayudaaya abatakiriza ab'emulembe ogwo nti, 'Ennyumba yammwe ebalekeddwa eri mmwe nga ya bwereere' (Matayo 23:38).

Bwe tutunuulira ebiseera nga bigenda mu maaso okutuuka ku nnaku ez'enkomerero, obuyinza bumu obutaggwaawo bw'ategeeza ng'ayita mu Yokaana nti: 'Bino by'agamba Omutukuvu, Omutuufu, alina ekisumuluzo kya Dawudi, aggulawo nga tewali muntu asobola kuggalawo; era aggalawo nga tewali muntu asobola kuggulawo' (Okubikkulirwa 3:7).

Nnalagiddwa mu kwolesebwa, era nkyakkiriza nti waaliwo omulyango oguggaliddwa mu 1844. Bonna abaalaba omusana gw'obubaka bw'abamalayika ab'olubereberye n'ab'okubiri ne bargaana omusana ogwo, baasigala mu kizikiza. Ate abo abaagukiriza ne baafuna Omwoyo Omutukuvu eyali awerekera okulangirirwa kw'obubaka okuva mu ggulu, oluvannyuma ne basuula okukkiriza kwabwe ne balangirira nti ebyo bye baayitamu byali eby'obulimba, bwe batyo ne bargaana Omwoyo wa Katonda, era teyakyayongerera kubawanjagira.

Abo abaali bataalaba ekitangaala tebaalina musango gw'okukigaana. Abo bokka abaali banyoomye ekitangaala ekyava mu ggulu be Omwoyo wa Katonda teyayinza kubatuukako. Era kika kino, nga bwe nnayogedde, kyali kirimu abo abegaana okukkiriza obubaka bwe bwabaleeterwa, era n'abo abaabukkirizza ne b'oluvannyuma ne basuula okukkiriza kwabwe.

Bano bayinza okuba n'ekifaananyi ky'obutukuvu, era ne beeyita abagoberera Kristo; naye nga tebalina bukwatane bulamu ne Katonda, ne batwalibwa mu busibe bw'obulimba bwa Setaani. Ebika bino byombi bireetebwa okulabibwa mu kwolesebwa—abo abaagamba nti ekitangaala kye baali bagoberedde kyali ky'obulimba, n'ababi b'ensi, aba bwe baagaana ekitangaala, Katonda n'abagaana. Tewagambibwa kyonna ku abo abaali bataalaba ekitangaala, era olw'ekyo tebalina musango gw'okukigaana. Obubaka Obulondebwa, ekitabo ekisooka, emiko 62 ne 63.

Abo abamugoberera mu kukkiriza mu mulimu omukulu ogw'okutangiririra be bafuna ebyamugaso eby'oku kutabaganya kwe mu kifo kyabwe; naye abo abagaana ekitangaala ekiraga omulimu guno gw'obuweereza tebaganyulwa mu kyo. Abayudaaya abaagaana ekitangaala ekyawa mu kujja okwasooka kwa Kristo, ne bagaana okumukkiriza ng'Omulokozi w'ensi, tebasobola kufuna okusonyiyibwa okuyita mu ye. Yesu bwe yawambuka mu ggulu n'ayingira ewatukuvu ery'omu ggulu ng'ayitira mu musaayi gwe okusaasaanya ku bayigirizwa be emikisa egy'oku kutabaganya kwe, Abayudaaya ne basigala mu kizikiza kyonna ne beeyongera okuwaayo ssaddaaka n'ebiwewayo eby'obwereere. Okuweereza okw'emifaananyizo n'ekisiikirize kwali kuwedde. Oluggi lwe baali bayitamu mu biseera eby'edda okutuuka eri Katonda lwataddamu kuba muggule. Abayudaaya baali bagaanye okumunoonya mu ngeri yokka gye yandibadde asangibwa mu kiseera ekyo, okuyita mu kuweereza ewatukuvu ery'omu ggulu. Noolwekyo tebaafuna enkolagana na Katonda. Eri bo oluggi lwali luggaddwawo. Tebaamanyi Kristo ng'essaddaaka ya mazima era omutabaganya yekka mu maaso ga Katonda; bwe kityo ne batayinza kufuna ebyamugaso eby'oku kutabaganya kwe.

Embeera y'Abayudaaya abatakiriza eraga embeera y'abatalina kwegendereza n'abatakiriza mu abo abeeyita Abakristaayo, abagaliza obutamanya omulimu gwa Kabona waffe Omukulu omusaasizi. Mu kuweereza okw'ekifaananyi, kabona omukulu bwe yayingiranga mu Kifo Ekitukuvu Ennyo, Isirayiri yonna baalagirwang okwekunjjaanya okwetooloola Ewatukuvu era mu ngeri ey'obukakafu obusinga okwewombeeka mu myoyo gyabwe mu maaso ga Katonda, balyoke bafune okusonyiyibwa kw'ebibi byabwe era baleme kusalibwamu mu kibiina. Kale kisinga okuba eky'etaagisa nnyo mu Lunaku luno olw'Okutangirirwa olutali lw'ekifaananyi tutegeere omulimu gwa Kabona waffe Omukulu era tumanye obuvunaanyizibwa obulindiriddwa ku ffe.

Abantu tebayinza kugaana okulabula Katonda kw'abatumira mu kisa kye nga tebagibwako musango. Obubaka bwatumibwa okuva mu ggulu eri ensi mu nnaku za Nuuwa, era obulokozi bwabwe bwasinzira ku ngeri gye baakwatamu obubaka obwo. Kubanga baagaana okulabula, Omwoyo gwa Katonda ne guggyibwa ku kika ekyoonoonefu, ne bazikirira mu mazzi g'amataba. Mu biseera bya Ibulayimu, ekisa ne kireka okwegayirira ku batuuze ab'omusango ab'e Sodomu, ne bonna okuggyako Lutti ne mukazi we n'abaana be abawala babiri ne bayokebwa omuliro ogwatonna okuva mu ggulu. Kye kimu ne mu nnaku za Kristo. Omwana wa Katonda n'alangirira eri Abayudaaya abatakiriza ab'omu mulembe ogwo nti: 'Laba, ennyumba yammwe mbagirekedde nga bw'ezikiridde.' Matayo 23:38. Nga atunuulira ku nnaku ez'enkomerero, Obuyinza obutaggwaawo obumu bulangirira, ku abo 'abatawayingiza mu mitima okwagala kw'amazima, baly'okusobola okulokoka': 'Olw'ekyo Katonda

alibatumira okukyamizibwa okunene, bakkirize eky'obulimba: era bonna abataakkiriza amazima naye ne basanyukira mu butali butuukirivu, bakwatibwe omusango.' 2 Abatesalonika 2:10-12. Bwe bagaana enjigiriza y'ekigambo kye, Katonda aggyayo Omwoyo gwe, n'abaleka eri eby'obulimba bye baagala. The Great Controversy, 430, 431.